

Kõrgem Kunstikool Pallas
Meediadisaini osakond

Linoollõigete seeria „Seitse surmapattu”

Lõputöö

Liis Allikas
Juhendajad: Ardo Sägi
Rait Rosin

Tartu 2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. SEITSE SURMAPATTU	6
1.1. Definiitsioon.....	6
1.2. Patud Thomas Aquinase ja paavst Gregory I põhjal.....	7
1.2.1. Uhkus.....	7
1.2.2. Ahnus.....	8
1.2.3. Iha.....	9
1.2.4. Kadedus.....	10
1.2.5. Aplus.....	10
1.2.6. Viha.....	11
1.2.7. Laiskus.....	12
1.3. Autori tõlgendus	13
1.3.1. Jumalikkuse kompleks.....	13
1.3.2. Haraka pesa.....	14
1.3.3. Ihaldusväärastus.....	14
1.3.4. Tähelepanu keskpunkt.....	15
1.3.5. Pidusöömaaeg.....	15
1.3.6. Tuliviha.....	16
1.3.7. Närtsinud lilled.....	16
2. SEITSE ILLUSTRATSIOONI.....	18
2.1. Linoollõike tehnika.....	18
2.2. Ettevalmistused.....	18
2.3. Illustratsioonide loomine.....	19
2.3.1. Esmased kavandid.....	19
2.3.2. Kavandite viimistlemine.....	20
2.4. Linooli töötlemine.....	21
2.4.1. Linoolile kopeerimine.....	21
2.4.2. Lõikamine.....	21
2.5. Trükkimine.....	22
2.5.1. Trükkimine ja vahendid.....	22
2.5.2. Tulemus.....	23
KOKKUVÕTE.....	24
SUMMARY	25
KASUTATUD MATERJALID	26
LISAD.....	27

Lisa 1. Esmased kavandid.....	27
Lisa 2. Valminud kavandid.....	28
Lisa 3. Printimine ja linoolile kopeerimine	29
Lisa 4. Linooli lõikamine.....	30
Lisa 5. Linooli trükiplaadid	31
Lisa 6. Tööde trükkimine.....	32
Lisa 7. “Jumalikkuse kompleks” (uhkus)	33
Lisa 8. “Pidusöömaaeg” (aplus)	34
Lisa 9. “Närtsinud lilled” (laiskus).....	35
Lisa 10. “Haraka pesa” (ahnus)	36
Lisa 11. “Ihaldusväärustus” (iha).....	37
Lisa 12. “Tuliviha” (viha)	38
Lisa 13. “Tähelepanu keskpunkt” (kadedus).....	39

SISSEJUHATUS

Käesolev lõputöö uurib seitsme surmapatu tähendust läbi usulise vaatepunkti ning kõrvutab seda autori isiklike kogemuste ja emotsioonidega. Praktilise osa jaoks valmivad illustatsioonid on autori isikliku sisekaemuse ja eneseanalüüsi tulemus.

Olles varem usuga isiklikult kokku puutunud, hakkas usklik maailmavaade autorit huvitama juba pikemat aega tagasi. Seitsme surmapatu teema valik tuligi sellele toetuvalt. Enim kõitsid surmapattudega seonduvad emotsioonid, nende emotsioonide väljendumine ja teemaga seonduv sümbolism. Valikut toetas ka temaatika hea kokkusobivus linoollõike trükitehnikaga. Linoollõige on ühtlasi autorile õpingute käigus kõige südamelähedasemaks graafikatehnikaks saanud.

Seitse surmapattu ei ole iseenesest väga uudne teema, kuid on sellegipoolest ka tänapäeval aktuaalne. Vaatamata sellele, et Thomas Aquinas ja paavst Gregory I defineerisid seitset surmapattu juba sajandeid tagasi, puudutavad need meie igapäevaelu läbi erinevate sündmuste või läbielamiste, tekitades meis erinevaid liialdatud vormis esinevaid emotsioone. Autori omapärane vaatepunkt ja seotus teemaga muudab selle töö unikaalseks ja uudseks. Seitsmest surmapatust räägitakse tänapäeval üldiselt vähe. Illustratsioonide seeria eesmärgiks on tekitada vaatajas huvi surmapattude teema vastu ning pakkuda huvitavat visuaalset lahendust sellele keerukale filosoofilisele teemale. Läbi kunstnike tegevuse rikastub kultuuriruum, millesse autor soovib samuti oma panuse anda. Autor jagab kunstnikuna läbi oma teoste isiklikku vaatepunkti, toetudes selleks enda kogemustele, läbielamistele ja emotsioonidele.

Uurimisobjektiks on peamiselt Thomas Aquinase „Summa Theologica” selgitused surmapattude kohta, mille kirjutas paavst Gregory I tekstide põhjal. Eesmärgi saavutamiseks uurib autor seitsme surmapatu definitsioone, ajalugu ning samuti analüüsib enda emotsionaalset ning kogemuslikku seost nendega. Kogu uurimuse põhjal kirjeldab autor seejärel, milline on tema kujutluspilt ehk visuaalne tõlgendus igast surmapatust.

Töö kirjutamiseks ja uurimiseks võtab autor kasutusele hermeneutilise meetodi, mida kasutatakse just religioossete tekstide tõlgendamisel. See tähendab, et autori kirjutised on kasutatava kirjanduse ning tema enda tõlgenduste vahel tekkiv dialoog. Siinkohal on tähtis täheldada nii autori enda kui ka tekstide kultuurilist ja ajaloolist tausta. Autori järeldusi ja

arvamusi ei saa lugeda õigeks ega valeks, kuna need on subjektiivsed. Ainukeseks töö objektiivseks osaks on linoollõike tehnika praktiline pool.

Lõputöö koosneb seitsme surmapatu uurimisest ja selle põhjal valmivast seitsmest illustratsioonist. Autori esimene ülesanne on kirjandusliku uurimuse koostamine ning seejärel selle põhjal seoste leidmine nii tänapäeva kui iseendaga. Järgnevas ülesandes on välja kirjutada iga patu kirjeldus vastavalt enda autori tõlgendusele, et hiljem oleks olemas põhi, mille järgi saab hakata kavandeid tegema. Kirjeldades surmapattude iseloomu kompositsiooniliselt, graafiliselt ja sümboliliselt, loob autor igast patust portreelise kirjelduse. See kirjeldus peaks looma lugeja ning autori peas mingisuguse ettekujutuse tulevast illustratsioonist. Kolmas etapp on illustratsioonide kavandite joonistamine ning nende viimistlemine. Viimasena tuleb tööd linoolele kanda, välja lõigata ning ära trükkida.

Lõpptulemuseks on seitse linoollõigetel lõigatud ning trükitud illustratsiooni, mis moodustavad ühtse ning omanäolise seeria. Tööd peaksid illustreerima autori kui kunstniku unikaalset vaadet valitud teemale. Lõputööd esitletakse näitusena galeriis.

1. SEITSE SURMAPATTU

1.1. Definiitsioon

Pattu defineeritakse kui etteseatud usuliste reeglite või normide rikkumist. Surmapattu võib kirjeldada ka kui igapäevaste vajaduste, emotsioonide või tegevustega liialdamist.

Pattudeks loetakse näiteks jumalata elamist, egoistliku mõtteviisi ja ükskõiksust. Sellele peab järgnema süütunne jumala ees, lunastuse palumine või üleloomulikuga karistada saamine. (Kulmar 1994, 54)

Katoliiklikus jaotuses jagunevad patud vastavalt patustamise raskusastmest surmapattudeks või kergemateks pattudeks (autori tõlge, ingl.k. *mortal & venial sins*). Surmapatuks loetakse tõsiseid ning teadlikult teostatud pattusid, mille karistuseks on patustaja hinge hukatus. (McBrien 1995, 1192-1193) Päril esimeseks patuks peetakse Adama ja Eeva lugu. Mao juttu kuulda võttes astus inimpaar jumala tahte vastu ning kaotasid seeläbi kontakti jumalaga. Sellest ajast alates väidetakse, et inimkond on patuga ära rikutud, elu lõppeb surmaga ning on täis kannatusi. (Pata ja Grünberg 1996, 151)

Seitsme surmapatu ajalugu on lai, ulatudes erinevatesse religioonidesse ja maadesse. Küllaga ei ole patud esindatud igas usundis vaid puudutavad pigem Lähis-Ida usundeid, kristlust ja judaismi. Eri religioonidesse kuuluvad aga samadele põhimõtetele toetuvad näiteks hindude *arishadvargad* ehk kuus meelelist pahet ja kristlikud seitse surmapattu. (Kulmar 1994, 54)

Surmapatud pärinevad Rooma katoliiklikust teoloogiast. Esimest korda nimetas „kaheksa õelat mõtet” (ingl. k. *eight evil thoughts*) Evagrius Ponticus – aplus, iha, ahnus, viha, laiskus, kurbus, uhkus ja edevus. Paavst Gregory I nimetas patud hiljem ümber ning vähendas nende arvu kaheksalt seitsme peale. Nüüdseks tuntakse neid Thomas Aquinase ümbertõlgenduse järgi, mis toetuvad piiblile ja paavst Gregory I tekstidele – uhkus, ahnus, iha, kadedus, aplus, viha ja laiskus. Loetletud surmapattude vastanditeks on seitse kristlikku vooresust – alandlikkus, laiskus, vooreslikkus, tänulikkus, mõõdukus, kannatlikkus ja usinus. (Sherry 2023)

1.2. Patud Thomas Aquinase ja paavst Gregory I põhjal

1.2.1. Uhkus

Uhkus iseenesest ei ole patt. See muutub patuks siis, kui selle ajal käitumine muutub liialdavaks ehk ületab loomulikkuse ja loogilisuse piire. Uhkus või edevus tähendab isekat käitumist või mõtteviisi, kus ennast asetatakse tegelikkusest kõrgemale või peetakse ebareaalselt tähtsaks. Gregory I põhjal arvab uhke inimene, et on jumalast ja teistest inimestest kõrgemal. Uhkuse täpseks vastandiks on alandlikkus. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 162, punktid 1, 4)

Thomas Aquinas toob uhkuse kohta välja piibli tsitaadi (Ecclus. 10:15) „Uhkus on kõikide teiste pattude aluseks.”. Ta peab silmas seda, et uhkus võib viia ka muude pattude sooritamiseni ja mitte, et uhkus on ülejäänud pattude sündimise allikaks. Uhkust võib eristada kahe üksteisest veidi erineva patuna: uhkus ja edevus (ingl. k. *pride & vainglory*). Küllaga loeb Aquinas need samaväärseteks, kuna need on olemuselt väga sarnased – mõlemad himustavad suursugusust. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 162, punktid 7-8)

Paavst Gregory I järgi loetleb Aquinas edevuse alaliikideks allumatuse, uhkeldamise, silmakirjalikkuse, vaidlemise, kangekaelsuse, nõustumatuse ja ebatavalise käitumise. Edevus väljendub sõnades ehk uhkeldamises või tegudes, mis näitavad teistest kõrgemal olemist. Igauks, kes omistab endale jumala staatuse/omadused, paneb toime kõige tõsisema ja raskema hingelise patu. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 132, punktid 5, 2)

Lugedes Gregory I sõnastust uhkuse kohta, meenub tänapäeval fantaasiakirjanduses ja -lugudes sageli kasutatav tegelaskujule omistatav vaimne seisund – jumalikkuse kompleks ehk ingl. k. *god complex*. Lühidalt öeldes tähendab see seda, et tegelaskuju peab nartsissistlikult end jumalaga võrdväärseks. Ta manipuleerib kõiki enda ümber, ei aktsepteeri kriitikat ega vastuhakku ja on üleolev, egoistlik, kontrolliv, õigustav ning privilegeeritud. Heaks näiteks võib tuua ülemaailmselt populaarse mängu „Genshin Impact” antagonisti Scaramouche’i, kes pidas end jumalaks ning sundis teistele usku peale.

Uhkuse olemus pole siiani muutunud. Mõni kõrgemal ametikohal isik võib tunda end jumalikuna, kuna tal on võimalus kontrollida ja mõjutada paljude teiste inimeste elusid. Oma võimu kasutab halval eesmärgil näiteks ärimees ja investor Elon Musk, kes ostis ära Twitteri sotsiaalmeedia platvormi ning hakkas seal enda meele järgi läbi viima muudatusi,

küsimata oma klientide arvamust. Tema tegevus sai väga suure pahameele osaliseks, mille üle mees vaid nalja tegi ning kaebusi ignoreeris.

1.2.2. Ahnus

Inimene võib ihaldada rikkust, kuid seda vaid loogilisuse piirides – täpselt nii palju, kui talle elamiseks on vajalik. Hetkel, mil rikkuse kogumine ületab mõõdukuse piire, muutub tegevus ahnuseks ehk patuks. Aquinas defineerib seda „üleliigseks armastuseks asjade omamise vastu”. Ahne inimene võtab rikkuse ära teiste inimeste eest, kes selle tõttu saavad seda vähem, kuna mitu inimest ei saa ühte varandust korraga omada. Teisalt teeb ahnusest patu ka see, kui inimene kiindub, armub või ihaldab rikkust liialdatud moel. Kuna ahne ei ole kunagi olemasolevaga rahul, võib ta rikkuste suurendamiseks hakata varastama ja teiste vara omistama. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 118, punktid 1, 3)

Gregory I nimetab ahnuse alaliikideks reetmise, pettuse, valetamise, valevande andmise, rahutuse, vägivalda ja ükskõiksuse halastuse vastu (ihnus). Ahne ei tunne vajadust abistada abivajajaid, sest ta ei soovi oma rikkuseid jagada. Rahutus avaldub siis, kui ahne inimene omistab teiste varasid vägivalda või pettusega. Igasuguse ahnuse vastanditeks on vabadus, lahkus ja suuremeelsus. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 118, punkt 8)

Ahnust defineerides võib mõista, et kõik patud on omavahel tihedalt seotud. Ahnus tundub seonduvat päris palju uhkuse ja ihaga. Uhke inimene võib vabalt muutuda ahneks, arvates, et ei pea kellegagi midagi jagama ja on teistest oma suure varanduse tõttu kõrgemal. Kuna iha ei pruugi olla ainult füüsiline, siis liigitub sinna alla ilmselt ka liigne ihaldus rikkuste vastu. Jälgides Aquinase ja Gregory I loogikat võib tänapäeva mõistes pidada patustajateks kõiki miljonäre ning miljardäre, kellel on ilmselgelt raha rohkem, kui elamiseks tarvilik.

Ahnuse heaks näiteks võib tuua 2020. aastal ülemaailmselt toimunud paanika, mil oli võimsust kogumas covid-19 kriis. Inimesed läksid poodidesse ning ostsid tualettpaberit, jahu, suhkrut, soola ja palju muud. Igaüks ahnitses neid tooteid endale üleliigsetes kogustes. Seetõttu jäid osad inimesed tühjade kätega, kuna poeletid olid tühjaks ostetud.

1.2.3. Iha

Iha defineeritakse kui ohjeldamatult liialdast soovi saada kehalist naudingut. Peamiselt peetakse selle all silmas seksuaalseid tegevusi ja mõtteid. Kuid see ei pea ilmtingimata olema seotud seksuaalsusega. Nimelt võivad iha alla kuuluda liha ja alkoholi liigtarbimine ja liigse rikkuse ihaldamine. Seetõttu võib öelda, et iha, aplus ja ahnus on omavahel seotud. Himur inimene on see, kelle mõtted ja käitumine on rahulduse ihaldamisest rikutud. Liigsed mõtted naudingust võtavad ära aruka tegutsemise võime ja muudavad armastuse haiglaseks. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 153, punktid 1-2)

Iha jaotub Gregory I põhjal hooramiseks, abielurikkumiseks, verepilastuseks, võrgutamiseks, vägistamiseks ja teisteks ebaloomulikeks seksuaalseteks tegudeks. Aquinas loeb iha patuks ka pühadusetootust ehk seda, kui mees on vahekorras naisega, kes on end sidunud jumalaga. See on hingeline abielurikkumine. Ta lisab veel, et ka omaenda abikaasa ebatavaline seksuaalne kasutamine peaks olema üks iha alaliike. Iha vastandiks on vastupidine käitumine ehk vooruslikkus. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 154, punkt 1)

Aquinas märgib, et Gregory I sõnul on kehalised patud kergemad kui spirituaalsed patud (Moral. xxxiii, 12). Sel juhul oleks iha puhul tegemist kergekaalulisema patuga. Vastupidiselt nendib ta piibli põhjal, et ka juba ainuüksi ihaldavat pilku saab teatud olukorras lugeda patuks, rääkimata puudutustest ja suudlustest. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 154, punktid 4-5)

Tihti mõeldaksegi iha all ainult suguelunditega seotud tegevusi. Tegelikuses võib iha mõista hoopiski laiemalt. Ahne inimene võib ihaldada raha või rikkust. Uhke inimene võib ihaldada kuulsust, ablas inimene toitu ja nii edasi.

Iha kaasaegseks näiteks võib tuua 21. sajandil populaarsust koguvad üheöösuhted, mida luuakse vaid ühekordse seksuaalse naudingu saamiseks. Teiseks näiteks on stripiklubid ja lõbumajad. Võrreldes eelnevate aastakümnetega on seksuaalsuse teema muutunud palju avalikumaks. Sellega kaasnevad omad plussid ja miinused. Seksuaalse materjali lihtsa kättesaadavuse tõttu on nüüd palju lihtsam sattuda sellest sõltuvusse. Vastukaaluks on noored nendest teemadest rohkem teadlikud.

1.2.4. Kadedus

Kadeduse sihtmärgiks on headus. Gregory I põhjal on kadedus teise inimese heaolu või staatuse tõttu endale isetekitatud hingevalu (Moral. v, 46). Kadedust on varem peetud üheks kurbuse alaliigiks – kadedus on kurvastus. Seda saab tunda ainult nende vastu, keda peetakse mingis aspektis endast paremaks. Tavaliselt tuntakse kadedust endale lähedalseisvatel positsioonidel olevate inimeste vastu. Kõige kadedamad on pelglikud või tagasihoidlikud inimesed, kes tunnevad iga võõra väiksemagi õnnestumise peale suurt kadedust. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 36, p 1)

Kadeduse mõjul võidakse teisele inimesele soovida või teha halba. Teisest paremaks saamise või teise heaolu rikkumise ebaõnnestumisel tuntakse leina. Õnnestumisel aga ollakse õnnelikud teise halvenenud olukorra üle. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 36, punkt 2)

Paavst Gregory I jaotab kadeduse vihkamiseks, tagarääkimiseks, õnneks teise ebaõnne üle ja teise heaolu pärast leinamiseks. Kõige raskem patt on aga kellegi hingelise heaolu kadestamine. Igasugune kadedus võib suure tõenäosusega tekkida uhkusest. Kadeduse vastandiks on tänulikkus, heatahtlikkus. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 36, punkt 4)

Kadedusega seondub isiklik kogemus, mis on praeguse kiire internetiühendusega ühiskonnas kergesti tekkiv. Sotsiaalmeedias on tohutult palju kunstnike, kes oma töid jagavad. Olles üks neist, tekib paratamatult võrdlusmoment – leitakse, et kellegi kunst on enda omast parem või on kellelgi rohkem jälgijaid. Nii tekibki kadedus, kuna soovitakse olla samal või kõrgemal tasemel. Lihtne on interneti sügavustesse ära kaduda, vajuda ängistusesse ning unustada oma tegelik eesmärk, milleks on kunsti loomine eelkõige eneseväljenduse ja iseenda jaoks.

1.2.5. Aplus

Aplus on liialdane isu või vajadus toidu ja joogi järele. Siinkohal pole oluline mitte see, mis toiduga on tegemist, vaid see, et ülemäärane söömise soov ei ole mõistusega reguleeritud. Söömisega minnakse teadlikult üle normaalsuse piiri, isegi kui tehakse enda kehale liiga. Apluse eesmärgiks on füüsilise naudingu saamine ja seega on see tegelikult seotud ka iha patuga. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 148, punkt 1)

Gregory I jagab apluse viieks alaliigiks: kiiresti söömine ehk õgimine, liigne kallite toitude söömine, ülesöömine, ahnelt söömine ja liigne delikatesside söömine. Apluse alla kuulub tegelikult veel ka alkoholi liigne tarbimine. Apluse vastandiks on mõõdukuse ja karskuse vóorus. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 148, punkt 4)

Veini joomine ja purjus olemine ei ole iseenesest patt. Patuks muutub joomine juhul, kui alkoholi kuritarvitatakse teadlikult, tarbides seda ülemäärastes kogustes ja põhjustades aru kaotuse. Purjus olemine on üks kõige raskemaid patte – seostatakse saatana soosinguga. Alkoholi tarvitamine viib kergesti teiste pattudeni. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 150, punktid 1-3)

Toidu puhul on võimalik välja tuua mitmeid aktuaalseid teemasid. Hetkel minu jaoks kõige isiklikum on loomse toidu käsitlemine ning taimetoitus. Minu arvamus on, et inimesed ei ole loodud sööma nii palju liha, kui tänapäeva ühiskond seda propageerib. Liha tootmine on ületanud igasugused eetilise ja normaalsuse piirid. Loomi koheldakse väga halvasti – nad sünnivad, kasvavad ning surevad vaid selle nimel, et rahuldada inimkonna aplust. Toimub tohutu masstootmine ning arvestatavalt suur osa ükskõik millisest toiduainest läheb kapitalismi tõttu raisku. Sellest räägitakse palju, kuid lõplike lahendusteni pole siiani jõutud.

1.2.6. Viha

Viha on kirg, mis väljendub kellegi vastu suunatud tugeva sisemise või välimise raevuna. Üldiselt soovitakse vihastades kellelegi halba ja on tihti seotud kättemaksu otsimisega. Olles suunatud süütu inimese vastu, muutudes liialt tugevaks või nõudes liigset karistust, muutub kättemaks ebaõiglaseks. Viha saadab inimese hinge igavesse hukatusse. Kõige raskem viha väljaelamise viis on kellegi tapmine või tõsine vigastamine. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 158, punktid 1-4)

Viha alaliigid on tülitsemine, kättemaks, solvamine, käratsemine või vaidlemine, jumalateotus ehk jumala solvamine ja solvumine või pahameel. Vihkamine sünnib vihast ning on Aquinase arvates samuti üks viha alaliike. Vihal peab alati olema mingi põhjus, muidu ei tulene see enam kirest. Samas on ilma vihata elamine justkui elamine ilma kireta, mis ei ole samuti õige käitumine. Vihale vastandlikuks vooruseks on kannatlikkus. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 158, punktid 7-8)

Kuna ka Aquinas mainis oma tekstides sõda ühe raskeima patuna, tahaksin selle viha juures välja tuua. Nimelt mõtlen sõda, mis algas Venemaa ja Ukraina vahel 24. veebruaril 2022. See puudutas ja puudutab siiani terve maailma majandust ja inimeste heaolu. Kuna see mõjutas palju ka minu elu, võin anda endapoolse vaate Eesti noorte seas tekkinud situatsioonile. Kõigile on teada, et eestlased ei ole oma mineviku tõttu eriti tolereeriv rahvas ning seda eriti venelaste vastu. Alanud sõda muutis olukorra veelgi hullemaks. Nii mina kui minu lähedased tundsin, et Venemaa alustatud sõda ässitas meid veelgi rohkem venelaste vastu üles ning tekitas viha ja vihkamist. Sõda iseenesest on juba vägivald, tapmine ja seega ilmselgelt ka tekitab viha kõiges, mida see puudutab.

1.2.7. Laiskus

Laiskus koormab mõistust niivõrd, et paneb inimese tahtma mitte midagi teha. See on, niisamuti nagu kadetus, teatud tüüpi kurbus. Laiskuse pattu võib defineerida kui meelelist ja vaimset väsimust või loidust. Liigne laiskus viib inimese eemale heategudest ja hingelisest heolust ning seega ka jumalast. Aquinas nimetab seda hingelise heaolu kurbuseks – „*sloth is sorrow for spiritual good*”. Laiskus on olemas igas inimeses ja eriti neis, kes elavad üksildast eluviisi. Laiskuse tähendus on üsna laiulatuslik. See sai alguse munkadest, kes olid ükskõiksed jumala kohustuste suhtes või täitsid neid ebatäiuslikult. Võib lausa öelda, et tegemist on armastuse ja kire puudumisega elu, jumala või iseenda vastu. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 35, punktid 1-3)

Kuri kavatsus, kibestumus või kiuslikkus, kartlikkus, meeleheitlikkus, loidus (ka jumala käskude suhtes) ja mõtete uitamine ebaseaduslikel teemadel on Gregory I lugenud laiskuse alaliikideks. Samas toob Aquinas välja, et laiskusena sobib mainida ka näiteks liigset paigalseisu, unisust ja ebastabiilsust. Vastavalt laiskuse omadustele on selle vastandiks visadus ja sihikindlus. (Aquinas 2013, osa 2 II pool, küsimus 35, punkt 4)

Minu kultuuriruumist meenub laiskuse kohta üks tuntud Eesti vanasõna: „Ära viska tänaseid toimetusi homse varna!” Seostub hästi Aquinase nimetatud vaimse loidsusega. Praeguse kiire elustiili juures peame kõik igal hetkel meeles pidama saabuvaid tähtaegu ja tähtpäevi, et esitada töö õigeaks ajaks või olla õigel ajal õiges kohas. Mõne jaoks ei vaja see suurt pingutust, kuid isiklik kogemus väidab vastupidist. Kergesti on tekkinud harjumus laiskusest või muudest huvidest töid edasi lükata kuni hetkeni, mil saabub viimane nädal,

päev, tund või minut. Seejärel algab tõhus kuid väga kurnav ületöötamine, mida oleks saanud ära hoida ühtlaselt jaotatud koormusega.

1.3. Autori tõlgendus

Seitse surmapatu temaatika köitis mind juba pikemat aega mitmel põhjusel. Olles usuga isiklikult kokku puutunud, tekkis mul juba noores eas huvi uskliku maailmapildi ja mõtteviisi vastu psühholoogilisest vaatepunktist. Teemat valides inspireerisid mind eelkõige pattudega seonduvad emotsioonid ja sümbolid, mida on ka enda puhul võimalik töö käigus analüüsida.

Seni on seitset surmapattu kujutatud üsna realistlikult või ära seletavalt, näiteks Hieronymus Boschi „Table of the Seven Deadly Sins” kujutab patte läbi tolle ajastu inimeste igapäevaste tegevuste. Minu sooviks on taoline realism pahupidi keerata ning läheneda teemale abstraktsemas võtmes, kasutades ära hoopis kompositsioonilisi elemente ning kontrasti. Surmapattude teema on selgesti piiritletud ning seega annab illustratsioonide loomiseks tugeva põhja ning potentsiaalselt ka tugeva pildikeele.

Vaatamata laiale ajaloolisele taustale seonduvad seitse surmapattu tihedalt ka tänapäeval aktuaalsete teemadega. Näiteks võib aplust sümboliseerida massiline toidu tarbimine, tootmine ja äraviskamine. Sarnasel viisil võib seoseid leida iga patu ning nüüdisaja vastuoluliste ühiskondlike teemade vahel. Seega, võib öelda, et puutume igapäevaselt surmapattudega tahtmatult kokku.

Järgnevad kirjeldused ja mõtisklused on minu nägemus seitsmest surmapatust. Tõlgendused koosnevad minu emotsioonidest, kogemustest ja muudest uurimistöö käigus või varasemalt tekkinud seostest. Minu mõtted on tihedalt seotud isiklike maailmavaadete ja kultuuriruumiga. Iga patu kirjelduse põhjal tekib ettekujutus vastava surmapatu portreest. Põhiliseks inspiratsiooniallikaks on patuga seonduv tunne või emotsioon.

1.3.1. Jumalikkuse kompleks

Uhkus on stabiilne ja tsentreeritud, laiutades ülbelt kõige keskmes. Teda iseloomustab suur ego, nartsissistlik mõtteviis ja peaaegu silmnähtavalt üleolev olek. Uhkusel on juba sünnist saati jumala kompleks – nimelt peab ta end jumalaga võrdväärseks olevuseks. Ta ülistab ümberlükkamatu kindlusega enda võimeid, õigsust ja privileege.

Oma pika kaelaga proovib ta kõrguda teiste kohale, et vaadata kõigile ülevalt alla. Pea pilvedes käies kinnistub mõte iseenda jumalikkusest. Teised elusolendid on tema jaoks marionetid, keda saab nöörikestest tõmmates panna enda tahtmise järgi liikuma.

Veel üheks uhkuse tundemärgiks on tema pea ümber olev moondunud pühapaiste. Seda kujutatakse tavaliselt pea ümber vihjamaks, et tegemist on pühaku, tähtsa valitseja või kangelasega. Uhkuse halo on aga võlts, seest tühi ning torgib surnuks kõik ümbritseva.

Uhkus võib kanda looritaolist peakatet. Tekib sõnamäng inglise keelsete sõnade „*pride*” ja „*bride*” vahel. Naise pulmaloor sümboliseerib vooruslikkust ja tagasihoidlikkust. Praegusel juhul on see aga petlik – pelgalt uhkuse taotlus paista teistele meeldivam.

Märksõnad uhkuse kohta: lõvi, paabulind, kuninglik, kroon, ehted, troon, pühapaiste, kõrgel asetsev, millegi tipp, esiletõstetus, ülevalt alla, manipulatsioon.

1.3.2. Haraka pesa

Ahnus on ärev ja ihaldav. Kogu tema keha väreleb, himustades suurendada enda omatud varandust, olgu see materiaalne või mitte. Ahnuse hinges kerkib järeleandmatult põletav kibe vajadus saada võimalikult rikkaks. Ta on võimeline selle nimel tegema peaaegu ükskõik mida – ka varastama ja petma.

Harakad pekslevad ning rabelevad rahutult tiibadega. Ahnus torgib teravate hullunud nokkadega, et koguda kokku iga viimane varandus. Kogu tähelepanu on pööratud kuldsele sätendusele. Tumedad tiivad on ihned, ümbritsedes pesas kiiskavat aaret kaitsvalt ja meeletult. Kõrvaltvaataja võib ainult aimata, mida kõike võib harakate pesas leiduda. Ahnusel ei ole kombeks oma oma vara jagada.

Märksõnad ahnuse kohta: mündid, varandus, rikkus ihaldus, krabamine, ümbritsemine, harakas, kinni hoidmine, esemete kogumine ja nendesse kadumine.

1.3.3. Ihaldusväära

Iha kui patt on vääraunud arusaam, mõistuse kaotanud versioon füüsilisest armastusest. See täidab kogu vaatevälja, jättes tahaplaanile loogika ja reaalsuse. Ihal on omaduseks olla väga pehme ja põimuv aga samas ka ohtlik – vale liigutusega võib sattuda orgi otsa.

Iha on võib kujutada ette folkloorist pärit tegelasena *succubus*, kes on naise ja soku ristandina kehastuv demon. Kaunid pikad juuksed kōditavad nahka, meelitades lähemale.

Iha seest keerduvad pehmed kombitsad, mis haaravad lõksulangenust iminappadega kinni ning mille küüsisist on peaaegu võimatu lahti saada. Mürk on magus kuid ohtlikult halvav. Teravad sarved keerduvad samamoodi, nagu ihast väärastuma hakanud arusaam armastusest. Sõnamäng tekib eestikeelse sõna „sarviline” ja selle ingliskeelse tõlke „horny” vahel, mis võib tähendada ka seksuaalsete vajaduste väljendamist.

Märksõnad iha kohta: sarved, juuksesalgud, kombitsad, silmad, sokk või kits, keerduv, pehme, kägistav, põimumine, füüsiline kontakt, ühtesulamine.

1.3.4. Tähelepanu keskpunkt

Kadedus seondub aistingutest kõige rohkem nägemise ehk silmadega. Millelegi keskendudes võib pilk muutuda väga intensiivseks. Pilgu all olija ehk tähelepanu keskpunkti jaoks jääb tunne, nagu jälgiks teda sajad silmapaarid.

Kadedus ümbritseb ohvrit nagu keerlev tormipilv ja surub ta nurka, jättes pääsemiseks vähe võimalusi. Pilve keskmes hõljub viha sisse mässitud nõrdimus ning igatsus millegi järele, mida tal endal ei ole. Sisemus keerleb, tekitades sinna vastiku tunde, mida on raske lahustada.

Kadedus vidutab pimeduses oma õelaid pulkas silmi. Ta vaatab alt üles, imetledes vihase kurbusega seda, millest endal on puudus. Hiilides varjudes ringi, mõtiskleb ta selle üle, kuidas ohvri head enesetunnet ja olukorda halvendada. Kogu tema tähelepanu on suunatud kadestusväärset uhkele säravale tähelepanu keskpunktile. Kadedus proovib teda oma pimeduse ja pilkudega lämmatada. Ta surub oma ohvri nurka.

Märksõnad kadeduse kohta: silmad, pinge, igatsus, vahtimine, kurbus, õelus, ihaldamine, pimedus, lämmatamine, nõrdimus.

1.3.5. Pidusöömaaeg

Aplus seostub põhjatu tühimiku täitmise, lõputu õgimise ja täistoppimisega. Õgimise lõpptulemusena tekib pitsitav ja plahvatav tunne. Kõhu täitumisel aga ei täitu isu ega iha füüsilise naudingu järele. Sageli peetakse aplust ahnuse kaksikuks.

Aplust kehastab hunt, kes ei suuda õgimist lõpetada. Eestlasena meenub mulle kohe vanarahva ütlus „näljane kui hunt”. Ta sisemus lõhkeb saakloomade kontidest ning luude

kuhjal ei ole näha lõppu ega algust. Õgija suu venib pikuti ja laiuti ebaloomulikul moel lahti, proovides neelata koguseid, mis käivad tal üle jõu.

Tänapäeval oleme me kõik hundid, kelle hambus on tohutul hulgal saakloomi. Oleme elusolenditest teinud toidu tootmiseks tööstusharu ning hakanud neid tarbima ebaloomulikes kogustes.

Märksõnad apluse kohta: rebenemine, lõhkemine, venimine, hunt, luud, liha, lõputu tühimik, neelamine, kogukas.

1.3.6. Tuliviha

Viha purskub laiali, nagu lõhkevast südamest pritsiv veri. Ettearvamatu iseloomu tõttu on teda raske kontrollitud piirides hoida. Vihatunne on toores ja väga agressiivne, väändudes ning pingestades kõike enda ümber. Tunne paisub keha keskmes seni, kuni pinge vabaneb ja leiab tee kehast välja. Vihal on alati sihtmärk või ohver, kelle tõttu tunne vallandub ning kelle peale ta seda suunab. Kogu toores viha voolab jäsemetesse, tekitades vihastajas väljaelamise vajaduse tunde.

Kus suitsu, seal tuld – see on ähvardus ja hoiatus. Viha pea suitseb ning ta mõtted on mürgitatud suitsus olevatest toksilistest ainetest. Ratsionaalne mõtlemine ei ole tema tugev külg. Ettearvamatu iseloomu tõttu on tal ennast raske kontrolli all hoida. Süda ning kere plahvatavad lahti, paljastades hõõguvalt leegitseva südame. Käed ja keha moonduvad ning konksus sõrmed otsivad oma ohvrit, kellest kümne terava küünega kinni haarata.

Märksõnad viha kohta: plahvatus, purskamine, küünised, füüsiline väändumine, pinge, rebenemine, katkemine, tuli, põlemine, süsi, suits, teravus, süda, värelemine, ogad.

1.3.7. Närtsinud lilled

Laiskust iseloomustab pildist väljalangemine, massi mattumine ning pidev staatilisus. Paigalseis ehk sisutühi eksisteerimine – see on olek, mida võib isegi pidada võrdväärseks surmaga. Laiskuse kontekstis väljendub surm nii meelelise, hingelise kui ka füüsilise surmana. Tema meeli ei erguta miski ja mõtted venivad, nagu magaja suust välja voolav sülg. Laiskus istub ühe koha peal niivõrd kaua, et kogu olemus hakkab närtsima. Krõnksu vajunud keha valutab ning sisemus muutub raskeks enesetundest, mida laiskus endaga kaasas kannab.

Laiskus ei liiguta lillegi. Nimelt on lilled juba nii kaua olnud kastmata, et on täielikult ära närtsinud ja kuivanud. Kastja ise närtsis juba veelgi varem, jättes endast maha vaid raskuse all väärdunud pooliku skeleti. Krõbedad teravad lilled moodustavad kirju rägastiku. Lilli on nii palju, et silmad muutuvad laisaks. Laiskuse meeli ei erguta miski – ta olek on vaimne ja füüsiline paigalseis. Eesti keeles on laiskuse jaoks väljendid „laiskus on kontides” ja „laiskus istub kontides”.

Märksõnad laiskuse kohta: kirju, veniv, voolav, sulamine, horisontaalsus, tühjus, raskustunne, aeglane, silme eest läheb kirjuks, närtsinud lill, kuiv, okkiline, habras.

2. SEITSE ILLUSTRATSIOONI

2.1. Linoollõike tehnika

Linoollõige on üks lihtsamaid klassikalisi kõrgtrükitehnikaid. Selle graafikatehnika puhul lõigatakse teos spetsiaalsete lõikeuuritsate abil linoleumplaadist käsitsi välja. Kujutist hakkavad trükkima lõikamata jäänud kõrgemad pinnad.

Kuna linool on hästi käsitlev materjal, saab selle peale luua mitmeid erinevaid mustreid ja tekstuure. Lõigatud trükiplaadiga saab teoreetiliselt lõputult trükkida. Trükkida on võimalik igale pinnale, kuhu värv püsima jääb. See kõrgtrükitehnika kujunes välja alles 20. sajandi alguses ning muutus peale avastamist kiiresti populaarseks (Fowler 2023).

Linoollõige on visuaalselt väga konkreetne, jõuline ja kontrastne tehnika. Seitset surmapattu on selles tehnikas väga hea väljendada, kuna see on tehnikaga sarnase iseloomuga. Linoollõige kui traditsiooniline käsitööline tegevus sobib kokku seitsme surmapatu temaatika ajaloolisusega. Trükitehnika valikule aitas kaasa teadmine, et linoollõige on autori jaoks üks lihtsamaid, mediteerivamaid ja tuttavamaid tehnikaid. Surmapattude arv on ühtlasi ideaalne illustratsioonide seeria loomiseks – seitse pattu ehk seitse pilti.

2.2. Ettevalmistused

Enne joonistusvahendi kättevõtmist peab läbi töötama ning mõtlema kogu uurimuse ja eneseanalüüsi käigus kogunenud informatsiooni. Peamiseks inspiratsiooniallikaks ideede mõtlemisel on minu kui autori seoste ja emotsioonide põhjal kirjutatud pattude tõlgendused (vt ptk 1.3). Tekstide abil teen teadlikud otsused, et valida välja, milliseid sümboleid kasutada illustratsioonide loomiseks. Alles seejärel võib idee, läbi käelise tegevuse, pildikeelde ümber tõlkida. Visuaalset inspiratsiooni leian sealhulgas ka varasematest seitset surmapattu kujutavatest teostest.

Joonistuse või ükskõik millise visuaalse kompositsiooni loomine algab alati pildiformaadi valikust – ruut, ring, panoraam jne. Vastavalt formaadile saab seejärel paika panna pildi sisu kompositsioonilise asetuse ning hiljem kõik muu.

Arvesse tuleb võtta loodavate teoste üldiseid omadusi puudutavaid küsimusi. Näiteks peaks enne alustamist enda jaoks selgeks tegema kujutiste visuaalide abstraktsuse astme, kas ja milliseid detaile või sümboleid võiks kasutada ning millisel määral soovitakse lisada detaile. Detailsuse aste on tihedalt seotud teose mõõtmetega – mida suurem teos, seda rohkem saab lisada erinevaid väikseid detaile.

Kõikide eelnevate teadmistega arvestavalt peab igal hetkel meeles pidama, et tegemist on illustratsioonide seeriaga. Teosed peavad olema omavahel seotud läbi sisu, visuaalide või mõlema. Sidusus eksisteerib siis, kui tervele seeriale korraga peale vaadates tekib tunne, et tööd sarnanevad üksteisega läbi läbimõeldud elementide.

2.3. Illustratsioonide loomine

2.3.1. Esmased kavandid

Otsustasin teoste jaoks kasutada ruudukujulist formaati. Võrreldes tavalise paberi 1.4 : 1 formaadiga, andis 1:1 formaat vabaduse läheneda illustratsioonidele vabamalt. Seeria üldpildi monotoonsuse lõhkumiseks valisin koos juhendajaga ühe teose jaoks teistest horisontaalselt poole võrra kitsamad mõõdud. Tööde külgede mõõtudeks valisime 45 sentimeetrit. Arvestasin, et suuremas mõõdus töö on seinal efektssem, kui väiksem töö ning pildi pinda saab palju tihedamalt läbi töödelda. Kavandeid visandasin digitaalselt *Clip Studio Paint* joonistusprogrammis (CELSYS, Inc. 2010), mis lubab teha muudatusi kiirelt ja mida kasutades tunnen end väga mugavalt. Programmis saab luua linooliga trükitud pildile üsna sarnase joonistuse visandi.

Kavandite tegemisel ei tohiks kunstnik end tagasi hoida. Ühtegi ideed ei saa tol hetkel veel pidada õigeaks ega valeks. Erinevad variandid annavad hiljem laiema valikuvõimaluse või nendest võivad tekkida uued ideed. Kavandeid joonistades, muutes ning selekteerides jälgin alati ka kogu seeriat tervikuna. Igas töös peaks väljenduma igale patule vastav emotsioon, milleks proovisin kavandeid joonistades emotsiooni endas esile kutsuda ning töösse edastada. Näiteks kadedust visandades meenutasin endale kadeduse õelat, kurba ja igatsevat tunnet.

Joonistused ei tohiks olla omavahel liialt sarnase kompositsiooniga. Vastasel juhul võib juhtuda, et seeria muutub üheülbaliseks.. Algsed kavandid (vt lisa 1) kaldusid kõik olema kuldlõikelise kompositsiooni ja turvaliselt pildi piiridesse paigutatud asetusega.

Lahendasin probleemi katsetamismeetodiga – elementide ümber tõstmise ja joonistamisega. Samuti aitas kujutise negatiivi viimine, peegeldamine, keeramine, pildi osade venitamine või moonutamine ja igasugune muu võimalik modifitseerimine. Töötlesin neid seni, kuni tundsin, et jõudsin sobiva lahenduseni.

Visandamisel arvestasin iga surmapatu iseloomu ning enda kirjutatud tõlgendustega, püüdes seda väljendada joonte iseloomus ja kompositsioonis. Näiteks viha teoses kasutasin palju teravaid, pikki, sirgeid ja nurgelisi jooni, mis väljendavad selgelt selle emotsiooni äkilist ja agressiivset iseloomu. Uhkuse illustratsioonis kasutasin kolmnurkset tsentreeritud kompositsiooni, mis vihjab uhkuse stabiilsusele ja enesekesksusele. Iga töö räägib oma loo läbi minu tehtud valikute – sümbolite, kompositsiooni ja joonegraafika ja kontrasti.

2.3.2. Kavandite viimistlemine

Peale kavandite valmimist ning väljavalimist oli järgmiseks ülesandeks hakata neid detailselt üle joonistama. Illustratsiooni peaks selle protsessi käigus arvutiekraanilt nägema originaalsetes mõõtmetes (45 sentimeetrit lai). Vastasel juhul ei ole tajutav, kui tihedalt peaks pindu täitma. Selle jaoks on ideaalne kasutada suuremat arvuti monitori ja kindlasti mitte sülearvuti ekraani – kasutasin selleks 27-tollist monitori. Viimistlemisel on vajalik pindade täitmine mustrite ning läbimõeldud kujutistega. Joonte jaoks saab anda erinevat paksust, pikkust ja tihedust, läbi mille saab edasi anda väga palju erinevaid pindu. Valminud kavandid on oma suuruse tõttu võrdlemisi detailsed (vt lisa 2).

Viimistlemise faasis võib ka juhtuda, et mõni töö muutub nii palju, et ei sobi enam seeriaga kokku. Just selline olukord tekkiski ahnuse patu teosega. Mulle hakkas tunduma, et töö ei väljendanud piisavalt hästi ahnuse emotsiooni või ei teinud seda viisil, mis mulle kui autorile oleks tundunud seeriaga hästi kokkusobiv. Otsustasin teose peaaegu täielikult ümber joonistada, kasutades seejuures ära algse visandi detaile. Tulemus sai loogilisem ja seeriasse paremini sobituv (vt lisa 1 ja lisa 2).

Visandamise ja viimistlemisega tegelesin mitme kuu vältel. Nende töötappide peale kulus palju rohkem aega, kui olin algselt planeerinud. Seda just seetõttu, et pidin mitmel korral kavandeid ümber tegema või välja vahetama.

2.4. Linooli töötlemine

2.4.1. Linoolile kopeerimine

Peale kavandite viimistlemist sain edasi liikuda nende printimise juurde. Tööd tuli nüüd välja printida originaalsuuruses, et need oleks võimalik linoolile ümber joonistada (vt lisa 3). Printimiseks teisaldasin digitaalsed kavandid õigetes mõõtudes ning keerasin need peegelpilti, kuna vastasel juhul ilmuks kujutis paberile trükkides peegelpildis.

Nähes töid peale printimist päriselulises suuruses, jõudsin järeldusele, et vaatamata arvutiekraanil originaalsuuruses joonistamisele ei saanud ma kätte õiget detailitunnetust. Seda ilmselt seetõttu, et arvutiekraan polnud siiski piisavalt suur töö tervikpildi elusuuruses näitamiseks, vaid võimaldas näha detaile lähedalt, eraldatuna tervikust.

Linoolile kandmiseks surutakse joonistus läbi kopeerpaberi linoolile. Selle jaoks on üldjuhul parim kasutada võimalikult õhukest printeripaberit, et joonistamise ajal ei peaks liialt tugevalt joonistusvahendiga pildi peale suruma. Peale tööde printimist avastasin, et paber oli siiski liiga paks ning kujutis ei jäänud isegi kõige tugevama vajutamise korral linoolile. Samuti väsitas see kätt niivõrd, et töö tegemine muutus võimatuks. Kiire lahendusena pidin tööd välja printima tavalisest A4 printerist, mille jaoks sain valida õhema paberi. Suurema formaadi saamiseks jaotasin iga kavandi kuueks tükiks, mille hiljem omavahel kokku kleepisin. Probleem sai lahendatud, kuid ajakulu oli eeldatavast tunduvalt suurem.

Edasine tegevus oli puhtalt füüsiline. Kujutis oli vaja läbi kahe paberi linooli peale suruda. Iga töö linoolile kandmiseks kulus ligikaudu 3 kuni 5 tundi, olenevalt töö detailsuse astmest. Poole kitsama töö (aplus) peale kulus poole vähem aega (vt lisa 3).

2.4.2. Lõikamine

Nagu ennegi mainitud, ilmub trükikujutis paberile tänu trükkivatele kõrgematele pindadele. Selle loogika järgi lõigataksegi joonistus linooli plaadist välja. Lõikamine vajab veidi harjutamist ning selle jaoks on vaja lõikaja kogu aktiivset tähelepanu. Tuleb jälgida, et väljalõigatavad osad on vastavad – algul võib olla üsna lihtne sassi ajada seda, millised pinnad peaks välja lõikama ja millised jätma puutumatuks. Reeglina lõigatakse välja kõik pinnad, mis jäävad trükis tühjaks ehk mittetrükkivaks.

Lõikamise puhul märkasin seda, kui palju mõjutab lõikevahendite kvaliteet tööprotsessi kiirust ja lõpptulemust. Sain katsetada nii Pfeili kvaliteetseid kui ka Essdee odavaid töövahendeid. Odavamad uuritsad ei ole piisavalt teravad ning seega tuleb nende kasutamiseks rakendada rohkem jõudu, mille peale omakorda kulub rohkem aega. Samuti ei ole käepide piisavalt mugav. Vastavalt nendele probleemidele langeb ka töö lõpptulemuse kvaliteet. Lõikamine ei ole piisavalt täpne ning uurits võib tugeva surve all ära libiseda. Järeldasin, et linoollõikega juba professionaalsemaks tegelemiseks on kindlasti vaja leida endale sobivad kvaliteetsed uuritsad. Sellest sõltub kogu töö tulemus ning protsess.

Arvestasin iga teose lõikamiseks kuni kolm päeva. Reaalsuses jõudsin iga töö ära lõigata ühe kuni pooleteise päeva jooksul ehk umbes 6-12 tunniga. Kõige keerulisemateks ja ajamahukamateks lõigeteks osutusid apluse ja laiskuse teosed – nende peale kulus ligikaudu 12 tundi. Kõige kiiremini valmis ahnuse lõige, millele kulus 6 tundi. (vt lisa 4)

Niivõrd suure töömahu juures ei olnud ma arvestanud faktiga, et seitsme teose lõikamine on tegelikult koormav füüsiline töö. Tegelesin lõikamisega kümne päeva vältel, mille jooksul tekkisid mitmed takistused. Tihti tuli teha pause, et anda puhkust suure surve all olevatele käelihastele ja sõrmeliigestele. Nädala möödudes olid sõrmeliigesed paistes ning tekkinud olid mõned villid. Surve pehmendamiseks kasutasin seejärel plaastreid. Ideaalsetes oludes sellist keha koormamist ei toimuks – lõikamistööd saaks jaotada mitme nädala peale, et lihased ja liigesed saaksid vahepeal ära paraneda.

Niisamuti nagu kavandite joonistamisel, proovisin ka lõikamise ajal meenutada iga surmapatuga seonduvat emotsiooni või tunnet. Läbi selle tunde muutub ka lõigete iseloom. Need võivad olla järsemad või rahulikumad. Näiteks viha teost lõigates käsitlesin linooli äkilisemalt – lõiked olid kiired ja pikad. (vt lisa 5)

2.5. Trükkimine

2.5.1. Trükkimine ja vahendid

Trükkimiseks tuleb trükivärv valtsiga ühtlaselt trükiplaadile kanda. Hea trükise saamisel mängib rolli trükivärvi tihkus ning trükkija kogemus. Kuna minul on kogemust veel üsna vähe, siis kandsin värvi plaadile esmalt katse-eksituse meetodiga. Paar esimest trükist

näitasid, et lisan värvi liiga vähe. Peale nelja trükise tegemist sai selgeks, kui paksult peab ühtlaselt ideaalselt tumeda trükise jaoks värvi peale kandma. (vt lisa 6)

Mõistes trükivärvi iseloomu ning värvikihi paksust, saab seda vastavalt soovile ära kasutada. Trükivärvi võib trükiplaadi teatud piirkondadele veidi vähem lisada, et tekiks tekstuur. Ideaalselt tumedad ja puhtad trükised võivad olla igavad võrreldes trükistega, millel on värvi veidi vähem. Tekkivad tekstuurid ja mustrid lisavad trükistele unikaalsust ning elavdavad teose üldpilti. See on linoollõike tehnika üheks iseloomulikuks omaduseks.

Kasutasin trükkimisel valget paberit ning musta trükivärvi. Linoollõiget saab tegelikult teha ka igasugusele paberile ning võimalik on kasutada ükskõik missuguseid värvitoone. Surmapattude tõsise iseloomu tõttu jäin seekord aga neutraalse must-valge trükise juurde. Samuti arvestasin, et tegemist on seeriaga ning seetõttu ei soovi, et üldpilt muutuks liialt kirjuks.

Trükkimisel kasutasin suurt trükipressi (vt lisa 6). Trükkida saab koduste vahenditega (käsitsi surumine), kuid trükipress annab alati kõige kvaliteetsema ja kiirema tulemuse. Igast teosest tegin neli kuni seitse trükist. Trükkimiseks arvestasin nelja tööpäevaga, kuid kulus vaid kaks tööpäeva.

2.5.2. Tulemus

Kavandites toimus tööprotsessi käigus mitmeid väiksemaid ja suuremaid muudatusi. Nii lõikamine kui trükkimine lisasid töödele juurde detaile ja omapära. Võrreldes näiteks uhkuse lõpptulemust algse kavandiga (vt lisa 2 ja lisa 7), võib märgata suurt erinevust tausta detailsusastmes. Pildile on lisandunud linoollõike omapära ehk omadus, et isegi välja lõigatud pinnad võivad hakata trükistel kaasa trükkima. Ka lõikamise ajal tegin kõikides teostes väikeseid muudatusi, parandades joonte suunda või tihedust ja muutes, lisades või kaotades detaile.

Üldiselt jään lõpptulemusega rahule (vt lisad 7-13). Linoollõike tehnilise poole pealt näen, et mul on veel palju arenemisruumi. Leian, et oleksin võinud lõikamisel mustreid ja joonegraafikat veelgi paremini ära kasutada. Teoseid saaks tihedamalt läbi töötada ning tulemus võiks jääda veelgi huvitavam. Kuigi linoollõige on üks lihtsamaid trükitehnikaid, vajab see siiski teadlikkust ning head graafilist tunnetust. Usun, et see tuleb aja ning pikemaajalisema kogemuse ja katsetamisega.

KOKKUVÕTE

Lõputöö eesmärgiks oli autori kui kunstniku eneseväljendus, seitsme surmapatu teema vastu huvi tekitamine ning sellele visuaalse lahenduse pakkumine. Kõik eesmärgid said edukalt täidetud. Autor kirjeldas surmapatte läbi enda vaatenurga ning lõi selle põhjal seitse vastavat illustratsiooni. Teosed annavad hästi edasi iga patu tekitatud emotsiooni. Teema vastu tekitab ja tekitab huvi teoste näitusel eksponeerimine.

Lõputööks seatud tööülesanded said edukalt täidetud. Uurimuslikus osas kõrvutas autor Thomas Aquinase “Summa theologica” tekste tänapäevaga ning endale kõige aktuaalsemate teemadega. Seejärel kirjeldas autor pattude definitsioonide ja isikliku emotsiooni või kogemuse põhjal enda nägemust igast patust. Kirjeldused loovad lugeja peas selge kujutluspildi.

Praktilise osa eeldatud lõpptulemuseks valmiski seitsme illustratsiooniga seeria. Autor jääb töödega rahule, kuid leiab endas veel arenguruumi linoollõike praktiseerimise osas. Autor toob välja, et selliseid graafilisi teoseid võiks tulevikus veelgi selgemini ja tihedamini läbi töödelda. Kõrgem detailsus ja tähelepanu detailidele lisab teostele veelgi rohkem põnevust ja kvaliteeti. Osaliselt võib probleem seisneda kavandite loomise etapis, kus autor kasutas visandamiseks aruvtiekraani ja joonistusprogrammi. Edaspidiseks soovitusena oleks teha kavandeid realistlikus suuruses ning otse paberile. Sel viisil näeb teost alati terviklikult ning ei teki probleemi detailsusastme hindamisega.

Seitse teost visualiseerivad autori tõlgendusi pattudest ning annavad edasi vajalikku emotsiooni. Pattude visualiseerimisega on autor rahul ja leiab, et jõudis enam-vähem oodatud lõpptulemuseni. Teosed sobivad hästi üksteisega kokku, moodustades ühtse seeria. Apluse töö jaoks valitud erinev kitsam formaat lõhub muidu monotoonset ruutude seeriat edukalt, lisades tööde komplektile dramaatilisust.

Ajaliselt oleks saanud lõputöö (peamiselt praktilise osa) etappe paremini planeerida, jaotades need pikemale ajaperioodile. Aega maha võttes saab enda töö üldpilti paremini analüüsida, vigu märgata ning parandusi teha. Samuti võimaldab see praktilise tegevuse vahel teha pause, et keha mitte üle töötada.

SUMMARY

Linocut Series „The Seven Deadly Sins”

This thesis examines the meaning of the seven deadly sins through a religious point of view and compares it with the author's personal experiences and emotions. The subject of research is mainly Thomas Aquinas's „Summa Theologica” that includes explanations of the seven mortal sins, which he wrote based on the texts of Pope Gregory I. The author uses a hermeneutic method for conducting the research, which means that the author's writings are a dialogue between the used literature and their own interpretations.

The practical output of the work is a series of seven linocut illustrations which are the result of the author's personal introspection and self-analysis on the topic. The series is based on descriptions written by the author, describing the character of each sin.

Although Thomas Aquinas defined the deadly sins many centuries ago, the sins are still present in our daily lives through various events or experiences, causing us to feel exaggerated emotions. The author's unique point of view and connection to the topic is what makes this work unique and fresh. The seven deadly sins is not a very popular topic. Therefore, the purpose of the illustration series is to bring interest to the complex philosophical topic and to offer a compelling visual solution to it. Our cultural space is enriched through the activities of the artists, to which the author also wishes to contribute. As an artist, the author shares their personal point of view through the works.

The purposes of the thesis were fulfilled and all tasks were completed. The seven illustrations visualize the author's interpretations of sins and convey the necessary emotion. There is a clear connection between the research and illustrations. The author is satisfied with the result as the artworks form a coherent series. Well-chosen formats and lack of color only adds to the dramatic theme of the topic. Meanwhile the exhibition of the artworks brings interest to the topic of the sins.

Improvements can be made in similar future projects. In terms of time, it requires better planning by leaving more time for every stage. The author also finds room for improvement in terms of linocutting practices, pointing out that the artworks could be even more detailed and thought through.

KASUTATUD MATERJALID

Aquinas, Thomas. 2013. *Summa Theologica (All Complete & Unabridged 3 Parts + Supplement & Appendix + interactive links and annotations)*. N.p.: e-artnow.
<https://play.google.com/store/books/details?id=YiJCBAQAQBAJ>. (20.01.2023)

CELSYS, Inc. 2010. „Clip Studio Paint,” arvutiprogramm. Clip Studio Paint.
<https://www.clipstudio.net/en/>. (02.05.2023)

Fowler, Rich. 2023. „The History of Lino Printing and its Artists.” Boarding All Rows.
<https://www.boardingallrows.com/history-of-lino-printing-and-famous-linocut-artists>.
(26.04.2023)

Kulmar, Tarmo. 1994. *Üldine usundilugu: Õppesõnastik*. N.p.: Tartu Ülikooli Kirjastus.

McBrien, Richard P. 1995. *The HarperCollins Encyclopedia of Catholicism*. Toimetajad Harold W. Attridge ja Richard P. McBrien. N.p.: HarperCollins.

Pata, Elmi, ja Georg Grünberg, eds. 1996. *Piiblientsüklopeedia: aeg, olud ja inimesed, tähendus ja sõnum*. Tõlkinud Anne Kull, Krista Mits, ja Tiiu Viires. N.p.: Eesti Raamat.

Sherry, Patrick. 2023. „Seven deadly sins.” Encyclopedia Britannica.
<https://www.britannica.com/topic/seven-deadly-sins>. (13.04.2023)

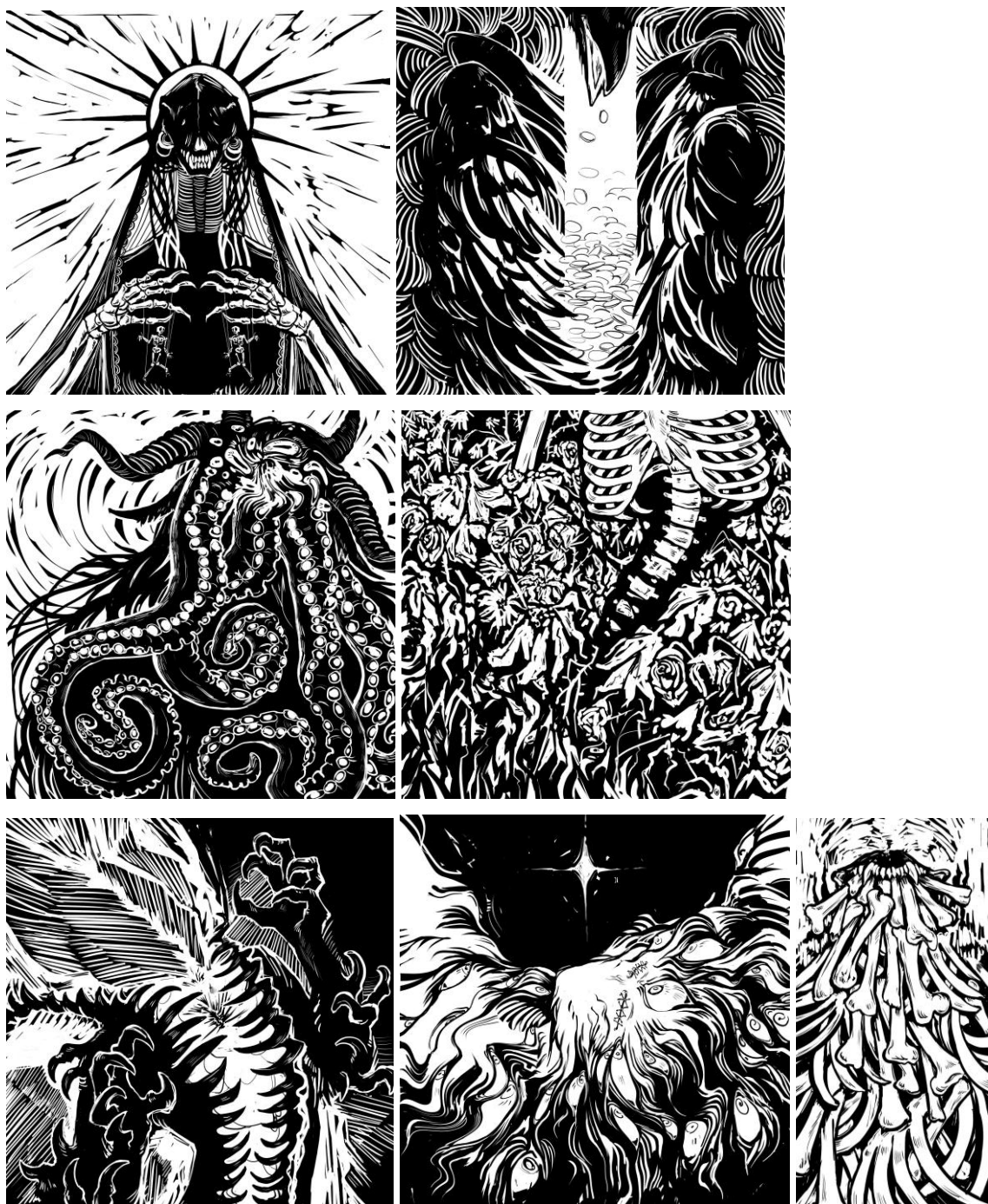
LISAD

Lisa 1. Esmased kavandid¹

¹ uhkus, ahnus,
iha, laiskus,
viha, kadedus, aplus.

Lisa 2. Valminud kavandid²

² uhkus, ahnus,
iha, laiskus,
viha, kadedus, aplus.

Lisa 3. Printimine ja linoolile kopeerimine³

³ Valminud kavandite printimine.
Apluse kavandi linoolile kopeerimine (vasakul kavand, paremal linool).

Lisa 4. Linooli lõikamine

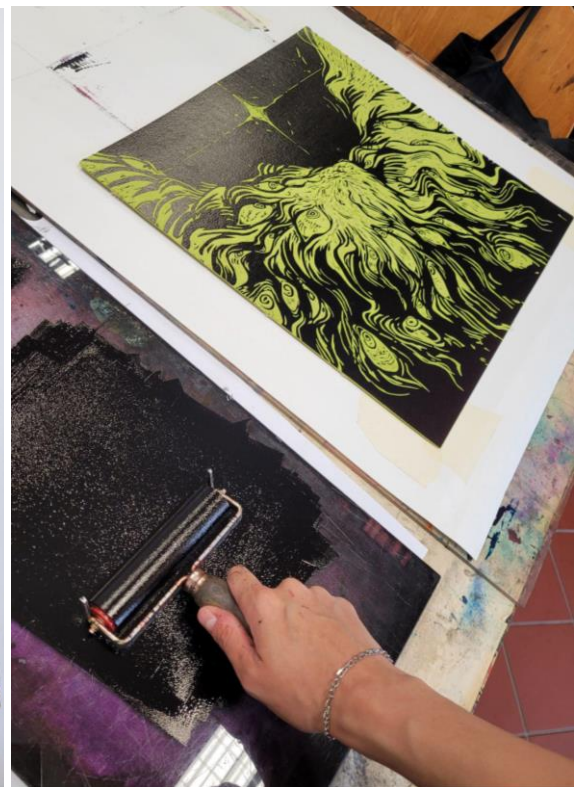
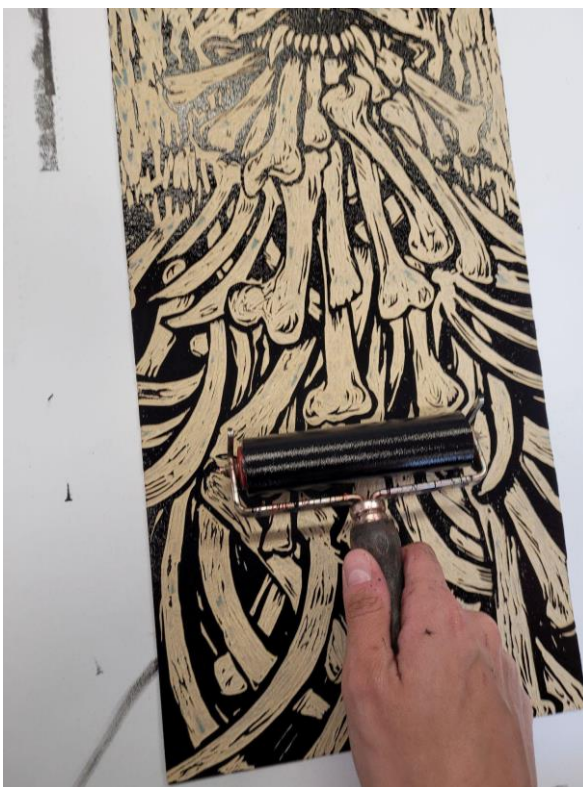
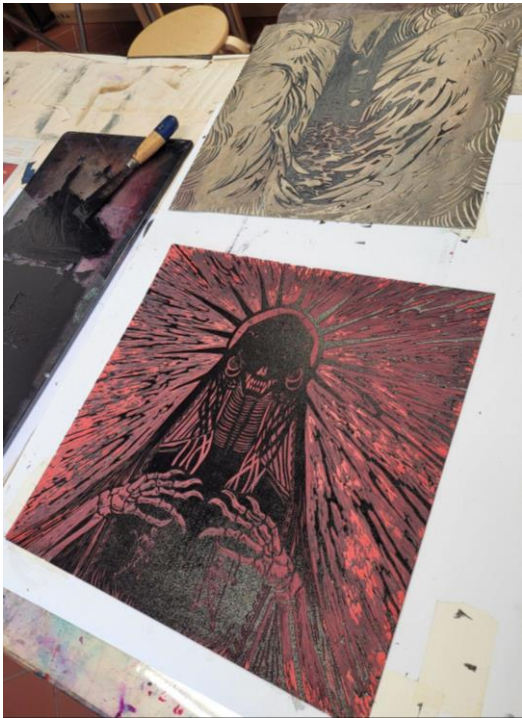

Lisa 5. Linooli trükiplaadid⁴

⁴ uhkus, ahnus,
iha, laiskus,
viha, kadedus, aplus.

Lisa 6. Tööde trükkimine

Lisa 7. “Jumalikkuse kompleks” (uhkus)

Lisa 8. "Pidusöömaaeg" (aplus)

"Pidusöömaaeg" 3/4 linoolitrit An Villik 2003

Lisa 9. “Närtsinud lilled” (laiskus)

„Närtsinud lilled“ 2/2

linoleum

Lisa Albi 2002

Lisa 10. “Haraka pesa” (ahnus)

Lisa 11. "Thaldusväärastus" (iha)

Lisa 12. "Tuliviha" (viha)

Lisa 13. "Tähelepanu keskpunkt" (kadedus)

